

Gál Ferenc:

AZ EGYHÁZI TANÍTÓHIVATAL LEGÚJABB MEGNYILATKOZÁSAI A SZENTÍRÁS ÉRTELMEZÉSÉRŐL

1. *A Szentírás és az egyházi tekintély.* Pál apostol így tekint vissza az ószövetségi Szentírásra: „Amit megírtak, azt a mi okulásunkra írták meg” (1Kor 10,11). Ez a 'mi' pedig az egyház, és annak tagjai. Tehát az ószövetségi Szentírás végső címzettje is Krisztus egyháza volt. Ez abból is következik, hogy a kinyilatkoztatás teljessége Jézus Krisztusban, az emberré lett Igében jelent meg. Az ószövetségi üdv-történet csak előkészítette megjelenését, s a jövendölések őbenne teljesedtek, így azok igazi értelmét csak az ő életéből és tevékenységéből visszatekintve érthetjük meg. Az újszövetségi Szentírás pedig az apostolok tanítását rögzítette. Ők is arra kaptak küldetést és hatalmat, hogy Krisztusról tanúskodjanak (Mt 28,18-20; ApCsel 1,8). A tanúságtétel hatékonyságát pedig az biztosította, hogy „megkapták a Szentlélek rájuk szálló erejét” (ApCsel uo.). Az apostolok a küldetést és a kegyelmet a felszentelés szentségében átadták utódaiknak, az egyház püspökeinek, akik Péter utódjának vezetése alatt egy testületet alkotnak. Az apostolok átvették az egyház számára az ószövetségi Szentírás könyveit, illetve tekerceit, az újszövetségi Szentírás pedig az ő tanításukat tartalmazza. Az apostolok utódai a felszentelés alapján gyakorolták hatalmukat, s nemcsak hirdették a kinyilatkoztatott tanítást, hanem értelmezték is. Ez ránk maradt a hagyományban, nem annyira rendkívüli módon, hanem a mindennapi igehirdetésben és tanításban.

Hivatalos tekintélyi nyilatkozatok csak akkor hangzottak el, amikor a tévitanítás elkerülése azt szükségessé tette. A múltból hivatkozhatunk a Róm 5,12 magyarázatára az áteredő bűn mibenlétével kapcsolatban (DB 791). Máté 26,26-ból igazolta, hogy az eukarisztia-nál az átváltoztatás szavait szó szerint kell venni, nem jelképesen (DB 874). Lukács 22,19-re vonatkozólag kimondta, hogy ott az egyházi rend szentségének rendeléséről van szó (DB 949). Máté 16,18-at és János 21,16-ot pedig úgy értelmezte, mint a pápai primátus kihirdetését (DB 18,22).

Közvetett hivatalos értelmezéssel állunk szemben akkor, amikor a tanítóhivatal egy hitbeli tétel kihirdetésénél idézi azokat a szent-

írási helyeket, amelyekkel a kérdéses tétel igazolható. Természetesen az egyes helyek magyarázatánál mindig meg kell különböztetni a szöveg kritikai elfogadását és a dogmatikai értelmezést. A szövegkritika feladata az, hogy igazolja az eredetiséget, és kifejtse a szó szerinti értelmet. A dogmatikai magyarázat pedig azt keresi, hogy mi a szövegben az isteni üzenet, aminek meghatározásánál tekintetbe kell venni, hogy a kérdéses tétel hogyan illeszkedik bele a hitrendszer egészébe, és milyen következményeket lehet levonni belőle (analogia fidei). Példának hozhatom fel az ún. „Comma Joanneumot” (1Jn 5,7): „Hárman tanúskodnak az égben: az Atya, a Fiú és a Szentlélek, s ez a három egy”. A 4. század előtti görög kódexekből hiányzik, s az egyházi írók sem hivatkoznak rá, még az arianus vitában sem. Ezért későbbi betoldásnak látszik, bár a teológiai állítás igaz (DS 3681).

A Szentírás értelmezése azért probléma, mert nem olyan könyv, mint a többi emberi alkotás. Az isteni kinyilatkoztatást tartalmazza, és az egyházra van bízva. Ezért értelmezése nemcsak tudományos kérdés és feladat, hanem a hitet kell kiolvasni belőle. A magyarázatnál ezt a magasabb szempontot figyelembe kell venni. X. Pius pápa a *Lamentabili* dekrétumban (1907) elítélte ezt a tételt: „Ha az exegézis hasznot akar húzni a Biblia értelmezéséből, akkor félre kell tenni minden olyan véleményt, amely természetfölötti eredetről beszél, s a Bibliát úgy kell értelmezni, mint minden más könyvet” (EB 196).

A kinyilatkoztatás önmagában zárt, egységes folyamat, amely Krisztus misztériumában érte el tetőpontját, s az emberi történelemben valósult meg. Kezdetől fogva erre a teljességre irányult. Ezért Krisztus tanítása és a keresztény vallás az ószövetségi kinyilatkoztatásnak is a teljese, nem megszüntetése. Igazában a Szentírás egyetlen témája Krisztus misztériuma. a keresztény exegézis ezt akarja igazolni és kifejteni. Lehet igazolni apologetikai és dogmatikai szempontok szerint. Az ószövetségi könyvekben még csak előképek és utalások vannak (tipológia). De már ott is Krisztus kegyelmét kapták az emberek (Zsid 11,13). Ennek kimutatása az igazi többlet az ún. tudományos szövegmagyarázattal szemben. Hasonló követelmény az, hogy az egyes részleteket is mindig az üdvtörténet egészében és összefüggésében kell értelmezni.

Ennek előrebocsátásával még hivatkozhatunk a katolikus exegézis néhány elfogadott szabályára. Az ún. elbeszélő részek nem az emberi kíváncsiság kielégítését szolgálják, hanem Krisztus misztériumát és az emberi nem üdvösségét akarják megvilágítani. De a kinyilatkoztatott igazságok a régi ember világképében és természetis-

meretében jelennek meg, s az előadásmód is függvénye az ő kulturális fokának. Ezért szükséges a történelmi és irodalmi kritika. Figyelembe kell venni a szerző kulturális és vallási környezetét. Csak így bontakozik ki a szövegből, hogy mit akart mondani és állítani. A *Divino afflante Spiritu* c. enciklika (XII. Pius, 1943) határozottan tanítja, hogy az isteni sugalmazás az emberi szerzőt nem zökkenti ki ember mivoltából, hanem úgy vezeti, hogy az Istentől akart igazságot közölje. Hasonló követelmény az, hogy a Szentírást nem szabad elválasztani az egyháztól, hiszen az egyházra van bízva. Az újszövetségi könyvek az egyházban keletkeztek, az ószövetségeket pedig befogadta. Az egyház alkotta meg a kánont is, a szent könyvek jegyzékét. Ezért állapította meg már a XIII. Leó pápa által kiadott *Providentissimus Deus* enciklika is, hogy a Szentírás valódi értelmének azt kell tartani, amit az egyházi hagyomány kiolvasott belőle. Hiszen az egyház megkapta Krisztustól a feladatot, hogy szóban és tettben tanúskodjék a kinyilatkoztatás mellett. Csak akkor lehet hiteles tanu, ha megvan a természetfölötti bizonyítéka, hogy felismeri az igazságot, s megvan a képessége arra, hogy azt tévedéstől mentesen hirdeti a világban.

Itt természetesen még egy kérdést tisztázni kell: Honnan ismeri fel az egyház, hogy megvan ez a felhatalmazása? Ha azt válaszoljuk, hogy a Szentírásból, az nem elegendő, hisz a Szentírást nem Krisztus írta, hanem az egyház tagjai. Azért elhangozhat az ellenvetés, hogy az egyházi vezetők, a tanítóhivatal magának adta ezt a jogot. Hiszen Krisztust csak a Szentírásból ismerjük, és elméletileg el lehet gondolni, hogy az egyház tagjai olyan képet festettek róla, ami megfelelt nekik. Hol van tehát az a szál, amely összeköti a történelmi egyházat, a Szentírást és Jézus Krisztus földi működését?

A megoldást csak a történelmi és a teológiai érvek összekapcsolásából meríthetjük. Az egyház történetileg megszakítás nélkül visszamegy azokhoz az apostolokhoz, akik Jézus Krisztus tanítványai voltak, őt személyesen ismerték és tőle kapták küldetésüket. Ezt a küldetést meg is valósították: hirdették Krisztus tanítását, tanúskodtak csodáiról, kereszthaláláról és feltámadásáról, s a tőle kapott hatalommal szervezték meg az egyházat. Ők tehát sem küldetésüket, sem hatalmukat nem a Szentírásból merítették, hanem magától Krisztustól kapták. Az újszövetségi Szentírás csak évekkel később foglalta írásba azt, ami már jelen volt az egyházban. Hozzá kell még venni, hogy Krisztus nemcsak a saját kilétét és küldetését igazolta természetfölötti jelekkel, hanem apostolaiért is felelősséget vállalt, sőt karizmatikus hatalommal is felruházta őket, hogy küldetésüket igazolják. Erről szá-

mol be az Apostolok Cselekedetei. Ebből is látszik, hogy a Szentírást és az egyházat, illetőleg annak tanítóhivatalát nem lehet egymástól elszakítani. Kétségtelen, hogy a Szentírás önmaga mellett is tanúskodik, hiszen kétezer évvel ezelőtt vallja a tiszta egyistenhitet, a magas erkölcsiséget, és választ ad az ember legégetőbb kérdésére: létünk és célunk magyarázatára. De a könyv önmagában csak elmélet maradna, ha nem lenne mögötte az apostoloknak a személyes jótállása, és a könyvben levő tanítást nem kapcsolná össze Jézus Krisztus történeti alakjával, aki elégségesen igazolta, hogy ő az Isten Fia. Feltámadásával pedig bemutatta, hogy a földi életnek van végleges megoldása. Olyan megoldás, amely méltó az emberhez, és méltó az Istenhez. Amikor tehát bizonyítékokról van szó, akkor nem az elméleti tudás területén vagyunk, hanem a létnek, sőt a személyes létnek gyökerét és célját keressük. Arra pedig a természet rendjében nincs válasz, hanem csak a természetfölötti rendben, Isten személyes megnyilatkozásában.

Ma a keresztény vallás és hit természetfeletti forrásának igazolása nem mellékes kérdés, hiszen a felvilágosodás kora óta a racionalizmus, a modernizmus és az anyagelvűség állandóan ezt tagadta. A kereszténység csak akkor beszélhet meggyőzően az ember természetfölötti céljáról, és az erkölcsiség természetfölötti szankciójáról, ha valóban elfogadhatóan igazolja Istennek a beavatkozását az emberi történelembe. Viszont úgy érzem, hogy az igazolás szót még tovább kell értelmezni. Jézus Krisztus nem egyszerűen észérvekkel, még csak nem is bámulatba ejtő csodákkal tette hitelessé tanítását és igéreteit, hanem azzal, hogy egész megjelenése és működése Isten atyai szeretetének, megértésének és irgalmának bemutatása volt, mégpedig testvéri módon. Az ő működését nem lehet a Szentháromság titka nélkül megérteni és értékelni. Abból kell kiindulni, hogy Jézus Krisztusban az Atya örök Fia lett emberré, s ezzel nemcsak az Atya üzenetét hozta, hanem testvéri módon közölte velünk. Tanítása és csodái egyúttal a testvéri szeretetnek, a jóakaró segítségnek és felemelésnek a jelei voltak. A Szentlelket pedig azért árasztotta ki egyházára, hogy rajta keresztül nekünk is megadja a fogadott gyermekek elküldetését, s átéljük azt, hogy valamiképpen a Szentháromság életében részesülünk. A Szentírás az emberi létnek erről a felemeléséről és megszenteléséről beszél, de nemcsak mint emlékről, hanem mint állandó folyamatról. Tehát ha már utaltunk arra, hogy a Szentírás az egyházban keletkezett és ezért igazi értelmét csak a Szentlélek vezetése alatt álló egyházban lehet feltárni, akkor azt is ki kell mondani, hogy minden

szent-írásmagyarázat végső célja az isteni üzenet megértése. Csak az hatol be a szellemébe, aki megsejt valamit abból az isteni leereszkedésből és szeretetből, amely Isten szavából kisugárzik. A hivatalos egyházi nyilatkozatoknak is ez a hangneme, azért érdemes velük foglalkozni.

2. *Konkrét egyházi megnyilatkozások.* Mivel az isteni üzenet meghatározott időben, konkrét társadalmi és vallási viszonyok között hangzott el, azért az emberiszerzők csak azokat a kifejezési eszközöket használhatták, amelyek akkor nekik rendelkezésükre álltak. Az isteni sugalmazás nem emelte ki őket emberi helyzetükből, hanem csak azt segítette elő, hogy a szerzők a rendelkezésükre álló kifejezőmód segítségével valóban lerögzítsék Isten üzenetét és akaratát. Amikor tehát az egyház értelmezi a régi szövegeket, akkor vissza kell menni azokhoz a kifejezési módokhoz, amelyeket a szent szerzők használtak.

A legújabb korban a természettudományok előrehaladtával megváltozott a világképünk, azért sok esetben úgy látszott, hogy eltérés mutatkozik a Biblia megállapítása és a tudomány között. Azért tisztázni kellett pontosan, hogy mi a kinyilatkoztatás célja, módszere, és miben áll a Szentírás tévedhetetlensége. Az első Vatikáni Zsinat még csak általánosságban beszélt arról, hogy a Szentírást a hit és erkölcs tanításában úgy kell értelmezni, ahogy azt az egyházi hagyomány mindig is tette (DS 3006, 3007). A részletekre azonban nem tért ki. A problémák azonban sűrűsödtek, mind a természettudomány, mind a fejlődéelmélet, mind a történeti kutatás részéről. Ezért szükség volt a biblikus tudományok elmélyítésére és az egyház tekintélyi beavatkozására. A tanítóhivatalnak első jelentős ilyen irányú megnyilatkozása XIII. Leó pápa *Providentissimus Deus* enciklikája volt (1893). Az enciklika megjelenésének azonban a katolikus egyházban is megvoltak az előzményei. A teológusok érezték, hogy valamilyen formában meg kell oldani a látszólagos ellentétet a Szentírás előadasmódja és a tudományos eredmények között. A kérdést nem tudták másképpen megközelíteni, csak a tévedhetetlenség fogalmának boncolgatásával. Mire terjed ki a sugalmazás, és ennek alapján mit kell tévedhetetlen kijelentésnek tartani? Egyes katolikus exegéták úgy igyekeztek a nehézséget megoldani, hogy a sugalmazottságot és a tévedhetetlenséget kimondottan csak a hit és erkölcsi kijelentésekre korlátozták. Mások különbséget tettek a lényeges mondanivaló, és az odavetett állítások között (*obiter dicta*), s az utóbbiakat kivették a su-

galmazás alól. Természetesen az ilyen módszer nem volt összeegyeztethető a hagyományos egyházi állásponttal, hiszen az egyház a Szentírást Isten szavának vette, amely emberi formában hangzott el. Továbbá az ilyen felfogás a Szentírást kitette volna a szabad véleményezés és válogatás lehetőségének, hogy mi lényeges benne és mi nem; mi a vallási tétel és mi nem. Az egyházi értelmezés alapja az isteni sugalmazás. Ezt pedig az enciklika úgy határozta meg, mint isteni erőt, „amely a szent írók írásra készíti és az írásban úgy vezeti, hogy azt, és csak azt értse meg, fogalmazza meg és írja le, amit Isten közölni akar.” Csak ezen az alapon állítható, hogy a Szentírás könyveinek Isten az elsődleges szerzője (DS 3293). Az enciklika érdeme volt az is, hogy utat engedett a szabad kutatásnak, a biblikus tudomány művelésének, de arról is gondoskodni akart, hogy a hit ne szenvedjen kárt. Itt említjük meg, hogy XIII. Leó pápa 1902-ben létrehozta a Biblikus Bizottságot (*Commissio de re Biblica*), amelynek az a feladata, hogy segítse és ellenőrizze az egyházban a biblikus tanulmányokat, és kétes kérdésekben döntéseket hozzon. Ennek főleg X. Pius pápasága idején volt nagy jelentősége a modernizmussal folytatott vitában, amely a természetfölötti misztériumokat csak mint jelképeket akarta értelmezni.

A *Spiritus Paraclitus* enciklikát XV. Benedek pápa adta ki 1920-ban, Szt. Jeromos halálának 1500. évfordulóján. Az enciklika hosszan értékeli Szt. Jeromos munkáját, amelynek gyümölcse volt a Szentírás latin fordítása, a Vulgata, amely azután évszázadokon keresztül az egyházi élet hivatalos szövege lett. De az enciklika kitér a biblikus tudomány feladataira is. Szem előtt tartja mindazt, amit a *Providentissimus Deus* enciklika már tisztázott, de annak kijelentéseit még pontosítja a tudományos megállapítások alapján. A sugalmazás tanát egyszerűen átveszi elődjétől, de jobban kiemeli az emberi szerző eszköz-jellegét. A szentíró az isteni üzenetet úgy írja le, ahogy a kegyelmi megvilágosítás vezeti, de saját kultúrájából veszi a kifejezési formákat és a természet dolgainak ismeretét. Azután a tévedhetetlenség fogalmát is jobban tisztázza, mint ahogy az elődeinél szerepelt. Ellene mond azoknak, akik a sugalmazás területén megkülönböztették az elsődlegesen vallási témákat és a másodlagos részeket, azaz a kísérő szövegeket. Az egyházi álláspont az, hogy a sugalmazás az egész könyvre, illetve mondanivalóra kiterjed, de figyelembe kell venni az irodalmi műfajt. Az enciklika hasonlóképpen kifogásolja azt a megkülönböztetést, hogy a Szentírás történeti elbeszéléseit nem kell szó szerint venni, hanem úgy kell tekinteni, mint népies előadásokat, azért

csak relatív történeti értékük van. A pápa itt túllép a *Providentissimus* enciklika megállapításain. A Szentírás nem profán történelmet tanít, hanem azt hirdeti, hogy az isteni kinyilatkoztatás a valóságos emberi történelembe lépett be, a tér és az idő adottságai közé. Viszont a történelmi eseményekről úgy beszél a szerző, ahogy azokat az ő korában és környezetében ismerték. Ez viszont elegendő volt a szerző céljának eléréséhez. Ő nem profán történelmet írt, hanem a sugalmazás erejében azt mutatta be, hogy Isten a történelmi eseményeken keresztül hogyan érvényesíti akaratát és tervét, és hogy az eseményekben érvényesül az ember szabadsága vagy akár rosszra való hajlama is. De a hívő ember a Szentírás elbeszéléséből mindig kiolvashatja Isten hatalmát, gondviselését és irgalmasságát. Legnagyobb misztérium marad Isten igazságossága, mert ő az érdemek jutalmát és a bűnök büntetését lényegében fenntartja a túlvilágra.

A *Divino afflante Spiritu* enciklikát XII. Pius pápa adta ki 1943-ban, a *Providentissimus Deus* enciklika megjelenésének ötvenedik évfordulójára. Összefoglalja a korszerű katolikus biblikus tudomány követelményeit, és a katolikus exegézis feladatait. Szem előtt tartja azokat az eredményeket, amelyeket a történeti és régészeti kutatás ezzel a témával kapcsolatban felmutatott, s ezzel a legnehezebb kérdésekre irányítja a figyelmet. A pápa nem félti az egyházat a tudományos megállapításoktól, hiszen mindenféle igazságnak a végső forrása Isten, a Teremtő, és a történelem Ura. A nehézségek és ellenvetések megoldásához minden igazi tudományos eredményt és eszközt fel kell használni. Ötven év alatt sokat haladt előre a tudomány: elmélyült a bibliai nyelvek ismerete és új meglátások jelentkeztek a szövegkritikában. A hagyomány alapján vizsgálja a jelképes értelmezés lehetőségeit és gyümölcseit, de nem feledkezik meg az irodalmi műfaj vizsgálatáról sem. Az előző megnyilatkozásokkal szemben új vonás az, hogy bőven kitér az exegézis alkalmazására az igehirdetésben és az általános lelkipásztorkodásban. Ezzel kapcsolatban beszél arról, hogy első kötelesség a szó szerinti értelem megállapítása, amihez ismerni kell az eredeti nyelvet, és azt a vallási légkört, amelyben a szent szöveg keletkezett. De utána ki lehet aknázni azt a lelki értelmezést (sensus spiritualis) is, amelyet Isten belevitt a kinyilatkoztatásba. Az egyházi hagyomány mindig is alkalmazta ezt a vallásos lelkület elmélyítésére. A kenyérszaporítás csodáját például nemcsak úgy értelmezték, hogy Jézus hitelesítette vele tanítását és saját küldetését, szembeállította magát Mózással, a kenyérszaporítást pedig a pusztai mannával. Lelki értelemben azonban a csoda utal arra, hogy ő természetfölötti táplálé-

kot is tud nyújtani a benne hívőknek. Éppen azért a kenyérszaporítás csodáját jogosan értelmezhetjük úgy, mint az eukarisztia előképét.

Végül az enciklika nyomatékozza az irodalmi műfaj tanulmányozásának szükségességét. Tisztázni kell, hogy mi volt a szentíró szándéka, terve, célja, milyen kulturális környezetben élt és működött, mik voltak a forrásai. Írásos hagyományból merített-e, vagy szóbeliből. Csak az ilyen tényezők alapján lehet kimutatni, hogy mi volt a szerző szándéka, mit akart közölni, és milyen hangsúllyal látta el egyes kijelentéseit. A tudományos világ valóban úgy fogadta XII. Pius enciklikáját, mint ami lehetővé teszi a Szentírás szembesítését az egész modern szellemiséggel.

A *Humani generis* enciklikával (1950) XII. Pius ugyancsak szembesült korának bölcseleti és vallási áramlataival. Elsősorban olyanokkal, amelyek a katolikus hitet veszélyeztették. Össze akarta egyeztetni a tudományos kutatást a katolikus hit tekintélyi jellegével. Ahhoz az első lépés az, hogy tisztázza a hit alapjait, tartalmát, és a belőle folyó erkölcsi követelményeket. Elveti azt a felfogást, amely a Szentírást csak profán könyvnek akarja feltüntetni. A kereszténységben a Szentírás Isten szava, az ő kinyilatkoztatásának az összefoglalása. Ezért értelmezésében tekintettel kell lenni a hitrendszer összefüggésére (analogia fidei), az egyházi hagyományra és a tanítóhivatal döntéseire, amely Krisztustól kapta hatalmát, küldetését és kegyelmi segítségét.

A *második Vatikáni Zsinat* külön határozatot szentelt a kinyilatkoztatás, illetve a Szentírás értelmezésének (*Dei Verbum* – Az Isten Igéje). Az átfogó nyilatkozat a kinyilatkoztatást úgy határozza meg, hogy abban „Isten saját maga tárul ki az ember felé és tudtára adja akaratának titkát” (nr. 2). Ez teszi lehetővé, hogy az emberek Jézus Krisztus, a megtestesült Ige által a Szentlélekben az Atyához járulnak és részesülnek az isteni természetben. Itt tehát a kinyilatkoztatás nemcsak szóbeli tanítás, szóbeli közlés, hanem kegyelmi kiáradás is. A kinyilatkoztatás továbbadása a szent hagyomány és a Szentírás által ment végbe. A kettő azonban nem különálló valóság, hanem összefonódik és egymást értelmezi. Az Írás már az apostoli igehirdetésnek, tehát a hagyománynak a feldolgozása volt (nr. 10). Az Ó- és Újszövetség könyvei azért szentek, mert sugalmazottak és kánoniak, vagyis az egyház hivatalosan elismeri őket és Istent tartja szerzőjüknek még akkor is, ha emberek írták.

Az emberi szerzők saját képességüket latba vetve, mint valódi szerzők foglalták írásba a kinyilatkoztatást, de a Szentlélek sugalma-

zásának hatása alatt. Tehát Isten emberek által, emberi módon beszél, ezért a könyveknek van irodalmi műfajuk is. Az olvasásnál és a magyarázatnál azt az értelmet kell kutatni, amit a szerző a maga korában és kultúrájának nyelvén ki akart fejezni. A Szentlélek jelen volt a sugalmazásban, és jelen van az egyházi értelmezésben, hiszen Krisztus azért árasztotta ki egyházára, hogy elvezesse a teljes igazságra (Jn 16,13). Ezért a Szentírásban megtalálható az isteni bölcsesség leereszkedése, s amit írtak, a mi okulásunkra írták és reményünk megőrzésére (nr. 14).

A kinyilatkoztatás teljességét Jézus Krisztusban kaptuk. Ő helyreállította Isten uralmát, továbbá tetteivel és szavaival kinyilatkoztatta az Atyát és önmagát. A Szentlélek pedig azért jött el, hogy az üzenetet az egész emberiség javává tegye. Ezért a Krisztus működését elénk táró evangéliumok kimagaslanak a szent iratok közül. Hűségesen adják elő azt, amit Krisztus az emberiség üdvé érdekében tett és tanított (nr. 19). Az emberi szerzők a Szentlélek vezetése alatt állottak, s ez határozta meg munkájukat. Szóbeli és írásbeli hagyományra támaszkodva egyes részleteket kiválasztottak, összevontak és az egyház életére való tekintettel fejtették ki őket. Az egyházi hagyomány ellenőrizte az írások apostoli eredetét, tisztelettel vette körül, és kánonba foglalta őket. A katolikus magyarázók a hittudósokkal együttműködve és a tanítóhivatal felügyelete alatt megfelelő segédeszközökkel mutatják be a szent iratokat, hogy az igehirdetés Isten szeretetére gyullassza a híveket. A Szentírás a hagyománnyal együtt egyúttal a teológia alapja is. Belőle meríti erejét, határozottságát és frissességét (nr. 24). Így a Szentírás az egyházban nem marad holt betű, hanem érvényesül a régi mondás, hogy „a Szentírás ismerete adja meg Krisztus ismeretét.”

Innen, a zsinati határozatból visszatekintve az előző hivatalos megnyilatkozásokra, észrevehetjük a haladást a tartalomban és a hangnemben. A zsinat kifejezést adott annak az igazságnak, hogy a keresztény vallásosság nem a betűből táplálkozik, hanem Krisztus példájából és kegyelméből. Az igazi értelmezés és az igazi igehirdetés mindig az lesz, amely nem reked meg a szövegkritikai nehézségeknél, hanem magát Krisztust és az üdvösség misztériumát mutatja be. Csak így foghatjuk fel azt úgy, mint Isten szavát, amelyből erőt és reményt meríthetünk.

Die neuesten Erlassungen des kirchlichen Lehramtes über die Erklärung der Heiligen Schrift

(Ferenc Gál)

Christus hat die Verkündigung der göttlichen Offenbarung der Kirche anvertraut, und in der Ausgießung des Heiligen Geistes die übernatürliche Hilfe dazu gegeben. Von daher hat die Kirche, beziehungsweise das kirchliche Lehramt das Recht und die Pflicht auch die Heilige Schrift zu erklären. Das tut sie in der allgemeinen Verkündigung und in den offiziellen Erklärungen. Die letzteren waren besonders in der neuesten Zeit notwendig, weil der Fortschritt der Naturwissenschaften und der Geschichtsforschung den Eindruck erweckte, dass die Offenbarung und die Wissenschaft einander gegenüberstehen. Wie ist also die Irrtumlosigkeit der Heiligen Schrift zu retten? Die katholische Bibelwissenschaft hat sich sofort mit diesen Problemen beschäftigt, aber die einzelnen Lösungen waren nicht immer glücklich. Man hat zum Beispiel gesagt, dass nur diejenigen Teile inspiriert sind, die den Glauben und die Moral betreffen. Aber wenn man diese Meinung annimmt, wird die Überzeugung der Kirche gefährdet, dass die Heilige Schrift als Ganzes, das Wort Gottes ist. Die Kirche hatte also eine Auseinandersetzung mit der Wissenschaft, die von den antireligiösen Richtungen benützt worden waren. Zuerst hatte sich das erste Vatikanische Konzil mit diesen Problemen beschäftigt. Aber die erste umfassende Enzyklika wurde von Papst Leo XIII. herausgegeben in 1893. Dort finden wir eine exakte Definition des Inspiration, die in der Theologie bis heute anwendbar ist, und aus der wir verstehen können, in welchem Sinne Gott und der Mensch der Heiligen Schrift Verfasser sein können. Die weiteren zwei großen Enzykliken: *Spiritus Paraclitus* (Benedict XV, 1920) und *Divino afflante Spiritu* (Pius XII, 1943) behandeln ebenso jene Probleme, die von der profanen Wissenschaft oder von religiösen Richtungen aufgeworfen waren. Eine ganz besondere Bedeutung hatte die Enzyklika *Divino afflante*, weil sie den katholischen Autoren freie wissenschaftliche Erforschungsmöglichkeit gegeben hat, natürlich unter dem letzten Urteil des kirchlichen Lehramtes. Das Dekret des zweiten Vatikanischen Konzils, *Dei Verbum* wollte die

göttliche Offenbarung und die Heilige Schrift der Welt wieder so präsentieren, wie das Wort Gottes an die Menschheit, das gegen allen Einwand der profanen Wissenschaft standhält und den Sinn unserer Existenz allein erhellt. Darum in der Erklärung der Heiligen Schrift muss die wissenschaftliche Exaktheit und die religiöse Erfurcht zusammen sein und einander ergänzen.

... ..
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..